

תוספות ראש השנה דף ח/א

אלא זהו הטעם לפי שהמונה מבריאת העולם לא מונה ר"ה עד יום ששי שנברא אדם הראשון ובשעה תשיעית נצטווה כדאמר פרק אחד דיני ממונות (סנהדרין ד' לה): ומסתמא אז קדש החדש ומשקדש החדש ע"כ היה המולד ו' שעות קודם דשית שעי מכסי סיהרא ונמצא המולד בתחילת שעה ט"ו דהיא שעה שלישית של יום וסימן וי"ד פ' ביום ו' בסוף שעה י"ד היה המולד מאחר שלא היה ר"ה עד יום ו' שקידש אדם הראשון החדש נמצא שנברא העולם בכ"ה באלול ואותה שנה של תוהו שמונין משום דיום אחד בשנה חשוב שנה וכשתדקדק על מולד ניסן של תוהו שלפני תשרי של יישוב שבו נברא אדם תמצא מולד ניסן ברביעי בתשע שעות תרמ"ב חלקים שאתה צריך להשליך ב' ד' תל"ח לאחרי ב' ימים ד' שעות תל"ח חלקים ומולד תשרי של תוהו שלפני שנמצא ב' ה' ר"ד

רבנו בחיי על בראשית פרק א פסוק ד

ובמדרש (בראשית רבה ד, ו) מפני מה לא נאמר כי טוב בשני לפי שבו נברא גיהנום שנאמר (ישעיה ל, לג) כי ערוך מאתמול תפתה, יום שיש לו אתמול ואין לו שלשום. ועוד דרשו ז"ל (שם) לפי שבו נברא המחלוקת שנאמר ויהי מבדיל בין מים למים, אמר רב טביומי ומה מחלוקת שהוא לתיקון העולם ולישובו לא כתיב בו כי טוב, מחלוקת שהיא לערבובו של עולם לא כל שכן. וביאור הענין כי השני תחילת השינוי, ולכך נקרא שני, והוא הסיבה לכל חלוקה ושינוי. ומה שאמרו כי המחלוקת וגיהנום נבראו בו ביום להתבונן מזה שכל המעורר מחלוקת נידון בגיהנום, וכיון שמחלוקת וגיהנום נבראו בו ביום למדנו שהוא יום מזיק, ולכך אסרו חז"ל להתחיל כל מלאכה בו ואמרו (זוהר ח"ג רעג.) אין מתחילין בשני, ולכך אסרו גם כן לאכול זוגות כי הוא דבר מזיק, והוא שאמרו (פסחים קט ע"ב) לא יאכל אדם תרי ולא ישתה תרי, והמחלוקת הזו שהיה ביום שני היה תחילת כל מחלוקת וסיבתה, ולכך לא נאמר בו כי טוב שהוא גרם הגורמים אחריו וממנו והלאה היו החולקים והמשנים רצון ה' יתברך, שהרי בשלישי אמר תוצא הארץ עץ פרי והיא לא עשתה כן אלא עץ עושה פרי, וברביעי קיטרגה הלבנה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, ובחמישי נמלחה בת זוגו של לויטן שכן דרשו חז"ל (בבא בתרא עד ע"ב) סירס את הזכר והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא, ובששי חטאו אדם וחווה ונטרדו מגן עדן, ואם כן הרי מצינו בכל הימים אחר יום שני ענין קטרוג ושינוי כוונה ופירוד רצון וחילוק דעות בנבראים וסיבתם יום שני כי כולם באי כוחו ונמשכים אחריו: